

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного/наукового спрямування
Управління діяльністю банків на фінансовому ринку
(назва освітньої програми)
на тему: «Банківський бізнес в умовах розвитку фінансових технологій»
(назва теми)

Виконавець:

студент 63 групи факультету ФБС

Коцина Данило Олександрович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Жердецька Лілія Вікторівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми визначає діючий вплив цифрових технологій на всі аспекти банківської діяльності - від повсякденних операцій до стратегічного планування. Цифровізація відкриває нові горизонти для підвищення ефективності, покращення клієнтського сервісу та розробки інноваційних продуктів і послуг. У той же час вона дає певні вимоги до адаптації існуючих бізнес-моделей і розробляє нові підходи до управління ризиками і забезпечення безпеки даних.

Метою дослідження є аналіз впливу процесів цифровізації на банківський бізнес, виявлення ключових тенденцій та оцінка перспектив розвитку галузі в нових умовах

Завдання дослідження:

- визначити поняття та сутність цифровізації в банківському секторі
- виокремити переваги та недоліки впровадження цифровізації в банківській сфері;
- скласти економічну гіпотезу та провести кореляційний аналіз;
- проаналізувати розвиток цифровізації у розвинених країнах світу;
- проаналізувати вплив цифрових технологій на операційну модель банків і поведінку споживачів.
- виявити основні виклики та ризики, пов'язані з цифровізацією для банків.
- оцінити потенційні стратегії та напрямки розвитку банківського бізнесу в контексті цифрової трансформації.

Об'єктом дослідження є процеси функціонування й розвитку цифровізації у вітчизняних та світових банках..

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичний інструментарій цифровізації.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі методи дослідження: діалектичний метод (проведено вивчення та визначення напрямків розвитку цифровізації); структурно-логічний аналіз; метод групувань

(при розгляді класифікації цифрових технологій); різноманітні прийоми статистичних методів, зокрема порівняння; методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Інформаційна база роботи. Статистичну і фактологічну основу дослідження складають періодичні та монографічні наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з питань визначення сутності цифровізації у банківському бізнесі, наукові дослідні роботи з питань оцінки діяльності банків із високим рівнем цифрових технологій; результати аналітичних досліджень.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменування). Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 3 таблиці, 10 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження було опубліковано: Жердецька Л. В. Тенденції розвитку цифрового банкінгу / Л. В. Жердецька, Д. О. Коцина. // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. — 2023.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади цифровізації у банківському бізнесі»* розглянуто сутність цифровізації у банківському секторі, її історію розвитку, порівняно та проаналізовано традиційні та цифрові моделі банківського обслуговування.

Цифровізація в банківському секторі означає впровадження та використання цифрових технологій для покращення та автоматизації банківських процесів та послуг. Це включає перехід від традиційних офлайн-операцій до онлайн-транзакцій, мобільного банкінгу, використання штучного інтелекту для аналізу даних та персоналізації послуг, а також впровадження технологій блокчейну для забезпечення безпеки та прозорості операцій. Цифровізація спрямована на підвищення ефективності, скорочення витрат та покращення клієнтського досвіду, пропонуючи більш швидкі, зручні та доступні фінансові послуги.

Історія цифровізації у банківському секторі розпочалася з появи комп'ютерів та інтернету, що призвело до перших форм електронного банкінгу. У 90-х роках з розвитком інтернету розпочалися перші онлайн-банківські операції. З появою смартфонів та мобільного інтернету банківський сектор перейшов до розробки мобільних додатків, що значно збільшило доступність та зручність банківських послуг. Сучасна епоха цифровізації характеризується впровадженням штучного інтелекту, машинного навчання, блокчейну та інших інноваційних технологій, що сприяють розвитку розумних банківських систем та підвищенню кібербезпеки.

Традиційні банківські моделі базуються на фізичному сприянні з клієнтами через відділення та кабінети, де операції здійснюються вручну. Цей підхід обмежує доступність послуг і пов'язаний із високими операційними витратами. На відміну від цього, цифрові моделі банківського обслуговування надають автоматизовані та інтегровані послуги через онлайн-платформи та мобільні додатки, що забезпечує цілодобовий доступ, зниження витрат та покращення користувацького досвіду. Цифрові банки також активніше

використовують дані для аналізу клієнтських потреб та пропозиції персоналізованих продуктів. Однак важливо відзначити, що цифрові моделі вимагають значних інвестицій у технології та кібербезпеку.

У другому розділі **«Оцінювання тенденцій розвитку банківського бізнесу під впливом цифровізації»** проаналізовано методичні підходи до оцінки рівня цифровізації економіки. Вони включають аналіз різних індикаторів, таких як рівень проникнення інтернету, мобільного зв'язку, поширення цифрових технологій у бізнес-середовищі та серед населення, а також ступінь інтеграції цифрових технологій у різні галузі економіки. Важливими компонентами оцінки є індекси цифрової конкурентоспроможності та розробка державних стратегій у сфері цифровізації. Ключовим аспектом є вивчення інвестицій в ІТ-сектор, рівня цифрової грамотності населення і ступеня захисту кібербезпеки. Ці підходи дозволяють оцінити, наскільки глибоко та ефективно цифрові технології інтегровані в економічні та соціальні процеси країни.

Вплив цифрових технологій на банківський бізнес відчувається у всьому світі, включаючи Україну. Глобальний досвід показує, що впровадження цифрових технологій призводить до створення нових товарів та послуг, підвищення ефективності та скорочення операційних витрат. В Україні цей процес також набирає обертів, зокрема через впровадження мобільного банкінгу, онлайн-платіжних систем та автоматизації банківських послуг. Українські банки активно інтегрують такі технології, як штучний інтелект та блокчейн, для покращення якості обслуговування клієнтів та підвищення рівня безпеки транзакцій. Все це сприяє зміцненню конкурентоспроможності банків та підвищенню їхньої привабливості для клієнтів.

Переваги цифровізації банківського сектора включають покращення клієнтського досвіду за рахунок надання зручних та швидких онлайн-сервісів, зниження операційних витрат, збільшення операційної ефективності та створення нових можливостей для інноваційних фінансових продуктів. Однак існують і ризики: посилення загроз у сфері кібербезпеки, високі вимоги до захисту персональних даних клієнтів, а також необхідність постійної адаптації

до технологій, що швидко змінюються. Також важливо враховувати потенціал цифрового виключення частини клієнтів, особливо в регіонах з обмеженим доступом до інтернету або у людей з низьким рівнем цифрової грамотності. Ці ризики потребують уважного управління та стратегічного планування з боку банків.

У третьому розділі *«Перспективні напрями розвитку цифровізації»* проаналізовано формування цифрових бізнес-моделей сучасних банків. це процес, що активно розвивається в умовах глобалізації та постійного технологічного прогресу. Основна мета цього процесу - адаптація до потреб клієнтів, що змінюються, і впровадження інноваційних рішень для покращення якості та доступності банківських послуг. В рамках цього процесу банки акцентують увагу на розробці мобільних додатків, інтернет-банкінгу, а також інтеграції штучного інтелекту та блокчейн-технологій для забезпечення високої безпеки та зручності транзакцій. Також важливим аспектом є персоналізація послуг, заснована на аналізі великих даних, що дозволяє пропонувати клієнтам більш вигідні та відповідні їм фінансові продукти. Ці інновації спрямовані як підвищення рівня задоволеності клієнтів, а й у збільшення операційної ефективності і скорочення витрат банків.

У даній роботі я провів власне дослідження, метою якого був аналіз взаємозв'язку між цифровізацією банку та його ефективністю роботи. У результаті аналізу я дійшов до висновку, що у перспективі, банки, які орієнтовані на цифрову трансформацію і здатні пристосовуватися до мінливих вимог цифрової економіки, швидше за все мають великі можливості для успішного та сталого розвитку. Цифровізація є ключовою стратегічною необхідністю, вона потребує всеосяжного підходу, і може значно підвищити ефективність всіх основних аспектів банківської роботи.

ВИСНОВКИ

У процесі вивчення цифровізації у банківському секторі було виявлено, що це явище значно глибше і багатоаспектніше, ніж просто перехід від аналогових до цифрових технологій. Цифровізація стосується всіх рівнів банківської діяльності, починаючи від клієнтського обслуговування та закінчуючи внутрішніми операціями та управлінням ризиками. Вона передбачає не просто впровадження нових технологій, а й переосмислення банківських бізнес-моделей, орієнтацію задоволення потреб цифрової епохи, і навіть підвищення рівня персоналізації та доступності послуг. Цифровізація сприяє збільшенню прозорості та безпеки фінансових операцій, забезпечує більш глибокий аналіз даних та дозволяє банкам бути більш гнучкими та адаптивними до змін ринку.

Вивчення історії розвитку цифрових технологій у банківській сфері демонструє, що цей процес був поетапним та відображав загальний розвиток технологічного прогресу у суспільстві. Починаючи з примітивних комп'ютерних систем та перших автоматизованих банкоматів, до впровадження інтернет-банкінгу, мобільних додатків та складних криптографічних технологій, кожен крок у цій еволюції сприяв покращенню ефективності та безпеки банківських послуг. Ця історія є свідченням не тільки технологічного розвитку, а й адаптації банківських установ до потреб клієнтів, що змінюються, і ринкових умов. Вона також наголошує на важливості інновацій та постійного оновлення для підтримки конкурентоспроможності у швидко мінливому світі.

Порівняння та аналіз традиційних та цифрових моделей банківського обслуговування показали, що кожна з цих моделей має свої унікальні переваги та недоліки. Традиційні моделі, що базуються на фізичних відділеннях та особистому спілкуванні, продовжують бути важливими для певних груп клієнтів, які цінують особистий контакт та індивідуальний підхід. Вони також відіграють ключову роль у забезпеченні фінансових послуг у регіонах з обмеженим доступом до Інтернету. З іншого боку, цифрові моделі пропонують значні переваги у швидкості, зручності, доступності та персоналізації послуг.

Вони дозволяють клієнтам керувати своїми фінансами у будь-який час та в будь-якому місці, надаючи ширший спектр послуг через цифрові канали. Однак, з цифровими моделями пов'язані певні ризики, такі як кібербезпека та захист даних. Насамкінець, ідеальна банківська модель у цифрову епоху, ймовірно, буде включати елементи обох підходів, забезпечуючи широкий спектр послуг та задовольняючи різноманітні потреби клієнтів.

Було розглянуто різні методичні підходи до оцінки рівня цифровізації економіки, що дозволило виявити багатофакторність та складність цього процесу. Оцінка цифровізації включає аналіз безлічі параметрів, починаючи від рівня проникнення інтернету та доступності цифрових технологій до якості цифрової інфраструктури та компетенцій населення. Важливим є також облік таких аспектів, як державна політика в галузі цифрової економіки, інвестиції в цифрові інновації та рівень цифрової інтеграції в різні сектори економіки. Результати такої оцінки можуть бути основою для розробки стратегій цифрового розвитку та оцінки ефективності вжитих заходів.

Аналіз світового досвіду та української практики показує, що цифрові технології глибоко впливають на банківський бізнес. Світовий досвід демонструє, що впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності, збільшенню клієнтської бази та розширенню спектру послуг. Український контекст підтверджує цю тенденцію, показуючи, що місцеві банки активно інтегрують цифрові інновації, що сприяє зміцненню їх конкурентних позицій та покращенню якості обслуговування клієнтів. Таким чином, цифровізація банківського сектора є ключовим фактором, що визначає його майбутнє як на глобальному, так і національному рівні.

Було проаналізовано переваги та ризики, пов'язані з цифровізацією банківського сектора. Серед ключових переваг виділяються покращення клієнтського сервісу, підвищення операційної ефективності, доступність та зручність банківських послуг, а також можливості для інновацій та розвитку нових продуктів. Однак разом з цими перевагами з'являються і ризики, включаючи питання кібербезпеки, захисту клієнтів і вразливості перед

кібератаками. Також варто відзначити ризики, пов'язані з управлінням змінами та необхідністю адаптації персоналу до нових технологій. Насамкінець, успішна цифровізація вимагає збалансованого підходу, що враховує як можливості, так і виклики, що надаються цифровим перетворенням.

Формування цифрових бізнес-моделей у сучасних банках є не лише відповіддю на виклики цифрової доби, а й стратегічним вибором, спрямованим на зміцнення конкурентних переваг та покращення якості обслуговування клієнтів. Аналізуючи цей процес, можна констатувати, що він включає не тільки впровадження нових технологій, а й переосмислення традиційних підходів до банківського бізнесу. Цифрові бізнес-моделі охоплюють широкий спектр аспектів, від розробки інтуїтивно зрозумілих мобільних додатків та інтернет-банкінгу до інтеграції штучного інтелекту та блокчейн-технологій для підвищення безпеки та ефективності транзакцій.

Одним із ключових елементів цифровізації є приділена увага персоналізації послуг, що базується на аналітиці великих даних, що дозволяє банкам пропонувати клієнтам більш вигідні та відповідні фінансові продукти. Такий підхід сприяє не тільки поліпшенню досвіду користувача, а й поглибленню взаємовідносин між банками та їх клієнтами.

Крім того, цифровізація відкриває перед банками нові можливості для розширення ринку послуг, включаючи співпрацю з фінтех-компаніями та розвиток цифрових платформ, які полегшують доступ до різних фінансових послуг. Це не тільки сприяє збільшенню операційної ефективності, але й дозволяє банкам залишатися актуальними в цифровому світі, що швидко змінюється.

АНОТАЦІЯ

Коцина Д.О. «Банківський бізнес в умовах розвитку фінансових технологій».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072-Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного/наукового спрямування «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку».

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2024 р.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процеси функціонування й розвитку цифровізації у вітчизняних та світових банках.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти цифровізації у банківському бізнесі. Охарактеризовано етапи цифровізації. Проведено порівняння цифрових банків із традиційними банками.

Проаналізовано методичні підходи до оцінки рівня цифровізації економіки та банківського сектору. Проведено оцінку впливу цифрових технологій на банківський бізнес провідних країн світу та України. Визначені основні проблеми та виклики цифровізації банківського сектору.

Проведено дослідження з метою визначення взаємозв'язку між цифровізацією банку та його ефективністю роботи.

Ключові слова: цифровізація, цифрові технології, цифровий банк, необанк, традиційний банк, банківська система, Covid-19.

ANNOTATION

Kotsyna D.O. «Banking under the conditions of financial technologies development».

Thesis for Master degree in specialty «072-Finance, Banking and Insurance» under the master's program «Management of banks' activities on the financial market».

Odessa National Economics University. – Odessa, 2024.

Thesis consists of three chapters. Object of study is processes of operation and development of digitalization in domestic and international banks.

Thesis deals with theoretical aspects of digitization in banking. The stages of digitization are characterized. A comparison of digital banks with traditional banks was made.

Author analysis methodical approaches to assessing the level of digitization of the economy and the banking sector. An assessment of the impact of digital technologies on the banking business of the leading countries of the world and Ukraine was carried out. The main problems and challenges of digitalization of the banking sector are identified.

A study was conducted to determine the relationship between the digitalization of the bank and its work efficiency.

Keywords: digitization, digital technologies, digital bank, neobank, traditional bank, banking system, Covid-19.